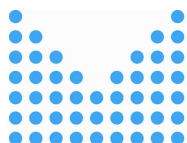

SVĚT OČIMA DĚTÍ
6. KOLO SOUTĚŽE MINISTERSTVA VNITRA

odbor tisku a public relations
Ministerstvo vnitra
2009

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Pravidla preventivně-vzdělávacího projektu odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra

Dětskou soutěž pořádá: Odbor tisku a public relations
V Praze dne 24.2. 2009

Cíl projektu:

Cílem preventivně-vzdělávacího projektu je prevence sociálně patologických jevů a zvyšování informovanosti z různých oblastí prostřednictvím tvůrčí činnosti dětí.

Cílové skupiny (děti ve věkovém rozpětí 5 - 16 let):

- děti mateřských škol - oddělení předškolních dětí
- děti prvního a druhého stupně základních škol
- děti z dětských domovů
- děti ze specializovaných škol
- děti ze středisek volnočasových aktivit, ...

Záštita:

Záštitu nad projektem převzal ministr vnitra MUDr. Mgr. Ivan Langer.

Soutěžní kategorie pro cílové skupiny dětí:

Zaslaná soutěžní díla budou hodnocena ve čtyřech soutěžních kategoriích u každého ze dvou soutěžních témat v každé věkové kategorii:

- Výtvarná (např. kresba, malba, koláž, trojrozměrná díla, fotografie)
- Literární (např. vlastní úvaha, báseň, pohádka, povídka)
- Audiovizuální (např. vytvoření záznamu divadelního představení, šotu, krátkého filmu)
- Výpočetní technika (např. vytvoření webových stránek na dané téma, vyhledávání zdrojů a jejich následné zpracování - např. prezentace daného tématu v PowerPointu)

Soutěžní témata:

1. kategorie: MŠ a 1. stupeň ZŠ

- témata: 1. Bezpečně pěšky i na kole
2. Dobrý sluha, ale zlý pán!

2. kategorie: 2. stupeň ZŠ

- témata: 1. Mobilní telefony a kyberšikana
2. Chraň své osobní údaje!

Zpracování zadaných témat:

Úkolem dětí je vytvoření soutěžního díla podle zvolené soutěžní kategorie.

Maximální počet dětí pracujících na díle: **3 děti v audiovizuální kategorii, 2 děti v kategorii výpočetní technika a 1 dítě ve výtvarné a literární kategorii.**

Výtvarná díla mohou mít maximální rozměr 1x1 m.

Trojrozměrná díla mohou mít maximální rozměr 0,5m x 0,5m x 0,5 m.

Literární díla mohou mít maximálně 2 strany.

Audiovizuální díla mohou trvat maximálně 10 minut a zasílána mohou být na CD-R nebo DVD-R.

Díla z kategorie Výpočetní technika mohou být zasílána na CD-R nebo DVD-R.

Prosíme o dodržování počtů dětí, velikosti a rozsahu děl, jinak nemusí být dílo zařazeno do soutěže!!

Každé dílo musí obsahovat viditelný název tématu, jména autorů, věk, třídu, adresu a telefon školy. Pokud nebudou díla obsahovat uvedené náležitosti, nemusí být zařazena do soutěže. Vytvořené dílo je nutné poslat na adresu odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra.

Všechny výše zmíněné subjekty, zabývající se vzděláváním a výchovou dětí (MŠ, ZŠ, speciální školy, dětské domovy,...), mohou zaslat **maximálně 3 díla z každé soutěžní kategorie v každém soutěžním tématu.**

Informační listy k vyhlášeným soutěžním tématům budou k dispozici zasláním poštou a na internetových stránkách projektu na adrese: www.mvcr.cz/soutez

Podmínky soutěže:

Účastí v soutěži převádí účastník veškerá práva související se zasláním dílem na organizátora soutěže, souhlasí s dodržováním těchto oficiálních předpisů s tím, že všechna rozhodnutí organizátora přijme jako konečná.

Účastník souhlasí s tím, aby zaslání dílo bylo využíváno v preventivních projektech odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra, aby bylo pro účely těchto preventivních projektů rozmnožováno, aby rozmnoženiny díla byly rozšiřovány, aby rozmnoženina díla byla půjčována či vystavována a aby dílo bylo sdělováno veřejnosti, zejména prostřednictvím počítačové sítě. Právo využít dílo výše uvedeným způsobem se poskytuje bezúplatně.

Zaslání díla se stávají majetkem organizátora a účastníci nemají nárok na jejich vrácení.

Účastníci soutěže souhlasí se zveřejněním přihlášených výtvorů po dobu 2 let od ukončení soutěže. Vyhlašovatel není povinen výtvor přihlášený do soutěže vystavit.

Vyhodnocení soutěžních témat a předání odměn:

Hodnotící komise bude tvořena z pracovníků odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra. V průběhu měsíce června budou osloveni všichni výherci soutěže a budou pozváni do Prahy, kde je přijme ministr vnitra a předá ceny osobně.

Termíny (prosíme o jejich dodržení):

Výtvořené dílo k jednotlivým soutěžním tématům je nutné zasílat **nejpozději do 31. 5. 2009**, rozhodující je razítko pošty.

Vyhodnocení a předání odměn se uskuteční v průběhu měsíce června. Přesné datum bude školám telefonicky včas oznámeno.

Komunikační adresa pro průběžné zasílání děl:

Ministerstvo vnitra, odbor tisku a public relations
Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/TP
170 34 Praha 7 – Letná
Do rohu obálky heslo: Svět očima dětí

Další informace k projektu:

kontaktní osoba projektu: Mgr. Pavel Novák, odbor tisku a public relations MV
telefon: 974 833 745
e-mailová adresa: soutezpr@mvcr.cz
internetová adresa: (www.mvcr.cz/soutez)

INFORMAČNÍ LIST 1. kategorie: MŠ a 1. stupeň ZŠ

1. téma: Bezpečně pěšky i na kole

Z celkového počtu úrazů dětí tvoří 40 % ty, které jsou způsobené dopravní nehodou. U dětí předškolního věku tvoří dopravní nehody dokonce dvě třetiny všech úrazů. Děti totiž nejsou na dopravní situace připraveny.

Děti nereagují stejně jako dospělí. Stává se, že vstupují do silnice bezstarostně, nerozhlízejí se nebo pouze na jednu stranu. Děti si například neuvědomí, že nemohou do silnice vstoupit před zaparkovaným autem, kde je řidiči nemohou včas vidět. V zápalu hry se rozběhnou a ani nepostřehnou, že jsou již na silnici.

Jak na silnici?

Pro zvýšení bezpečnosti je potřeba naučit se a dodržovat pravidla silničního provozu. Jiná pravidla platí pro chodce, jiná pro cyklisty.

Pro chodce jsou určeny především chodníky nebo stezky pro chodce, na kterých se chodí vpravo. Kde chodník není, jdeme vlevo při kraji vozovky, tedy v protisměru jedoucích aut, která tak máme možnost vidět přijíždět. Po krajnici chodíme maximálně ve dvojicích, vždy je ale bezpečnější chodit po jednom. Snažíme se toto dodržovat hlavně za hustého provozu, v nepřehledných místech a za snížené viditelnosti.

Pokud na chodník vjíždíme na kolečkových bruslích, skateboardu či běžkách, dáváme vždy pozor na ostatní chodce. Naopak zase chodci se na stezce pro cyklisty chovají s ohledem na jedoucí cyklisty.

Jak správně při přecházení?

Před samotným přecházením se vždy rozhlédneme. Dodržujeme to i na přechodu pro chodce na zelenou. Vždy se snažíme k přecházení využívat přechodu pro chodce, světelných křižovatek, přechodu nebo nadchodu (toto nařizuje i zákon, pokud má chodec tato místa blíže než 50 m, musí jich k přechodu využít).

Mylnou domněnkou chodců je, že mají absolutní přednost. Existují tři případy, kdy toto neplatí:

- Je zakázáno vstupovat na přechod těsně před blížícím se vozidlem.

- Výjimku má také tramvaj, která má mnohem delší brzdovou dráhu než automobil.
- Pokud vozidla s přednostním právem jízdy (s majákem) jedou s výstražným světelným a zvukovým znamením, nesmí chodec vstupovat na přechod.

Jak správně na kole?

Na kole jezdíme při pravém okraji vozovky. Pokud neohrozíme chodce, můžeme jet po pravé krajnici. Chodník (pokud není zároveň označen jako stezka pro chodce a cyklisty) je určen pro chodce, není tedy dovoleno tedy po něm na kole jezdit, ale můžeme po něm kolo vést. Jako cyklisté jezdíme vždy jednotlivě za sebou. Zakázána je jízda bez držení řídítek, držení se jiného vozidla, za jízdy vedení druhého kola, vedení psa na vodítku nebo přivázání psa ke kolu, jízda osob na rámu kola nebo na nosiči a převážení objemných věcí.

Pro cyklisty platí také další pravidla podle věku. Děti mladší 10 let smí jezdit na silnici pouze v doprovodu osoby starší 15 let. Samy mohou děti jezdit pouze po cyklistické stezce nebo v obytné a pěší zóně. Cyklista mladší 18 let musí mít cyklistickou ochrannou přilbu.

Znamení o změně směru jízdy dáváme ukazováním pravou nebo levou rukou, a to v následujících situacích:

- Při odbočování vlevo nebo vpravo
- Při vyjíždění od kraje vozovky
- Při zajíždění k okraji vozovky
- Při objíždění překážky
- Při předjíždění
- Při vybočování ze směru jízdy

Jak zvýšit bezpečnost?

Kromě dodržování pravidel silničního provozu používáme ochranné prvky a snažíme se zvýšit svou viditelnost. To všechno opět přispívá ke snížení rizika úrazu na silnicích.

Mezi ochranné prvky patří především přilba. Ze zákona ji musí mít na hlavě při jízdě každý cyklista mladší 18 let. Výsledky odborných studií prokázaly, že cyklisté, kteří přilbu nosí, podstupují 19x menší riziko úmrtí než ti, kteří ji nepoužívají. Pokud by každý cyklista používal cyklistickou přilbu, riziko poranění hlavy by se snížilo o 85 % a riziko poranění mozku o 88 %. Podle odborné literatury dokáže koncentrovaný úder do hlavy usmrtit dospělého člověka již při

rychlosti 11 km/h a dítě dokonce i při rychlosti ještě nižší. Nejčastější místa poranění u dětí, ke kterým dochází po pádu z kola, jsou na hlavě.

Při nákupu si přilbu vždy dobře vyzkoušíme, vybíráme správnou velikost podle obvodu hlavy. Přilba nesmí být příliš velká, ani nesmí tlačit. Při utažení zadního pásku by měla držet na hlavě i bez zapnutí. Zkusíme, jak jde přilba zapínat a jakou má ventilaci. Špatně odvětraná přilba může při řízení za horkých dnů vést k přehřátí nebo dokonce až k závratí. Na kole jezdíme vždy se zapnutou přilbou. Přilbu si bereme na každou jízdu na kole - i na tu sebekratší.

Jak na zlepšení viditelnosti?

Pro zlepšení viditelnosti používáme reflexní materiály. Jsou důležité jak pro chodce, tak pro cyklisty. Vycházíme ze základní poučky v silničním provozu: „Je důležité nejen vidět, ale především být viděn.“ A právě reflexní materiály nám to v mnohém usnadňují. Tyto materiály jsou schopny odrážet dopadající světlo až na vzdálenost 200 metrů. Řidič má tak mnohem více času za jízdy správně reagovat. Především v noci, za zhoršených klimatických podmínek a obecně za snížené viditelnosti je nošení reflexních materiálů nutné. Vhodnými místy, kam tyto prvky umístit, jsou konce rukávů, místa pod nebo nad koleny a úroveň pasu. U cyklistů navíc například přilba, brašna, rám kola.

Jak na dětské autosedačky?

Nezajištěné děti v autě jsou při nehodě ve smrtelném nebezpečí 7x častěji než děti zabezpečené v autosedačce! Bez dětské sedačky se náraz v 50 km/h rychlosti rovná pádu z 10 metrů. Rodiče se často mylně domnívají, že dítě při nárazu udrží v náručí. Není to pravda, při nárazu se sevření uvolní, naopak ho mohou ještě zranit tíhou vlastního těla. Ani poutat dítě samotným bezpečnostním pásem není dobrý nápad. Pás odpovídá výšce dospělého, dítě může při nárazu zranit.

Zákon stanoví povinnost řidiče osobního automobilu, vyjma případů uvedených v § 6 odst. 3, 4 a 5, užít pro přepravu dětí do 36 kg a nepřesahujících výšku 150 cm vždy autosedačku, a to i při přepravě dítěte v městském provozu. Společně s bezpečnostním pásem je možné místo autosedačky použít i tzv. kolíbkou nebo podsedák.

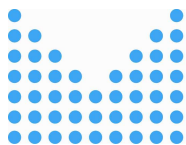
Jak na bezpečnostní pásy?

Zapnutý bezpečnostní pás zachraňuje lidské životy, přesto je možné na silnicích každý den vidět mnoho řidičů a členů osádky vozidel, kteří se pásy nepoutají. Nepřipoutaní pasažéři na zadních sedadlech ohrožují nejen své životy, ale i životy spolucestujících. Při nehodě se tělo nepřipoutaného cestujícího volně a extrémně nebezpečně pohybuje uvnitř vozidla a naráží velkou silou do ostatních. Správné zapnutí bezpečnostního pásu přitom trvá 2 sekundy. Tento zanedbatelný časový úsek je ovšem velice tenká linie mezi životem a smrtí.

Při poutání pás upravíme tak, aby jeho spodní část vedla nízko a pevně přes boky. Svislou část vedeme přes rameno na hrudník tak, aby se při nárazu nedostal do blízkosti krku. Pod pásem nemáme zasunuty žádné tvrdé nebo ostré předměty, které by se mohly zabodnout do těla.

I při dodržení všech pravidel musíme myslet na to, že jsou mezi námi i lidé, kteří tato pravidla porušují. Ať už chodci, kteří přecházejí na červenou, nebo vbíhají mezi jedoucí auta mimo přechod, nebo řidiči, kteří jezdí rychleji, než je dovoleno, telefonují za jízdy, nedávají přednost chodcům a ni ostatním automobilům, nepoužívají bezpečnostní pásy či autosedačky pro své děti.

Zkus toto chování, své pocity, názory, postřehy a zkušenosti vyjádřit výtvarnou formou, napiš básničku, krátký příběh, zamyšlení, nebo se svými kamarády nacvič krátkou scénku, zkus vymyslet, jak přesvědčit tyto hříšníky, že se mají chovat jinak.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

INFORMAČNÍ LIST 1. kategorie: MŠ a 1. stupeň ZŠ

2. téma: Dobrý sluha, ale zlý pán!

Soutěž Ministerstva vnitra

Oheň člověku slouží věrně už od pravěku. Když se však dostane do rukou těm, kteří neví, jak se s ním správně zachází - např. dětem, umí být oheň velice zlý. Poznání toho, jak oheň vzniká, jak se šíří a jak různé materiály hoří, je pro mnohé děti neodolatelné, ale zároveň velmi nebezpečné. Jsou sice od malička poučovány, že sirky dětem do rukou nepatří, ale touha zkusit si to je silnější. Ve většině případů si ani neuvědomují, že svým jednáním mohou způsobit velké škody na majetku a zranit sebe nebo své kamarády.

Podle statistiky děti způsobily za prvních devět měsíců loňského roku 215 požárů.

....Tři nezletilí chlapci zapálili v pátek 19. prosince 2008 večer stoh slámy v obci Nepolisy na Hradecku. Požár zničil více jak dva tisíce velkoobjemových balíků slámy a způsobil škodu ve výši 405 tisíc korun.....

....V pondělí ve 14:23 hod. byli hasiči informováni o požáru hospodářského stavení v Buchlovicích. Na místě bylo zjištěno, že ve stodole u rodinného domu došlo k požáru pod střechou v prvním patře. Šetřením bylo zjištěno, že požár byl založen pravděpodobně nedbalostí dětí při hře se zápalkami. Policejní hlídka rozjela krátké místní pátrání, na jehož konci byl zjištěn pachatel. Malý školák byl nalezen u svého kamaráda.....

... patnáctiletý chlapec si se svým kamarádem založil u autobusové zastávky v Jarpicích na Kladensku táborák a skončil s popáleninami druhého stupně v nemocnici....

Požáry způsobené dětmi jsou velmi často vzniklé následkem neopatrnosti a to především při kouření. V těchto případech dítě nemá touhu poznat oheň, ale používá jej pouze k zapálení cigarety, kterou poté nedostatečně uhašenou odhodí a ta způsobí vznícení materiálu nacházejícího se v blízkosti.

Dále jsou to požáry vzniklé při hře se zapalovačem nebo sirkami. Při této činnosti děti zkouší zapalovat různé materiály a zjišťují, zda hoří či nikoliv. Když pak dojde k rychlému rozšíření

ohně, polekají se a utečou. K typickému příkladu vzniku požáru následkem hry dětí s otevřeným ohněm patří požáry stohů slámy, které bývají umístěny na volných prostranstvích a osamocených místech a děti si zde mohou nerušeně hrát.

Dalším případem, kdy dojde ke vzniku požáru při hře dětí, je stavba různých skrýší a bunkrů. Děti si chtějí uvnitř posvítit a používají k tomu svíčky, sirky či zapalovač. Protože ke stavbě těchto skrýší používají většinou kartónový papír, igelit a dřevo tj. materiály lehce hořlavé, ke vzniku požáru může dojít velice snadno.

Samostatnou kapitolou jsou požáry založené dětmi úmyslně. Nejsou tak časté, ale o to více nebezpečné, protože dítě nedokáže odhadnout, jak rychle se oheň bude šířit, jakou škodu způsobí a koho může zranit či usmrtit. Důvodů, proč dítě založí požár, může být mnoho. Např. touha vidět hasiče, jak bojují s ohněm, snaha pomstít se někomu za způsobenou křivdu, nebo přilákat na sebe pozornost.

Co dělat když hoří?

Pokud se stane, že ocitneš na místě, kde začne hořet, dbej v první řadě na svoji bezpečnost. Vzdal se od místa požáru do bezpečné vzdálenosti a přivolej pomoc dospělého, nebo zavolej na **tísňovou linku 112** nebo **hasiče na linku 150**.

Dříve než začneš telefonovat:

1. Ujisti se, že jsi sám udělal všechno pro své bezpečí (zavřené a řádně utěsněné dveře, dostatečná vzdálenost od hořícího domu atd.)!
2. Před telefonováním se snaž uklidnit, aby sis vzpomněl na správné telefonní číslo a rozmyslel si, co chceš do telefonu říci (viz. „pomocná osnova“).
3. Pokud jsi k telefonu utíkal daleko, před telefonováním se nejdříve několikrát zhluboka nadechni, aby ses uklidnil a vydýchal.
4. Vzpomeň si na to, že během telefonního hovoru bude nutné hovořit stručně, pomalu a srozumitelně.
5. Zjisti si také, jaké telefonní číslo má telefonní budka nebo mobilní telefon, ze kterého se chystáš zavolat.
6. Nezapomeň na to, že po ukončení hovoru bude nutno vyčkat tzv. zpětný telefonát, sloužící k ověření pravdivosti nahlášené události.

Na tísňové lince by se od tebe měli dozvědět:

1. Co se stalo?
2. Kde se to stalo ?
3. Kdo volá?

Co dělat, když na mně hoří oblečení?

Při vaření, ale i nešikovné nebo nedovolené manipulaci s otevřeným ohněm, se může stát, že na člověku začne hořet oblečení.

Pokud je v dosahu voda (kohoutek v kuchyni, džbánek s vodou atd.), co nejrychleji hořící oděv uhas pomocí vody.

Pokud v dosahu voda není, zvol tento mezinárodně uznávaný postup:

„Zastav se, lehni si a kutálej se!“

Zastav se - neutíkej - během či chůzí se oheň ještě více rozšíří (běžící osobu nutno násilím zastavit, donutit ulehnout a uhasit oděv).

Lehni si - kdekoli jsi, venku nebo uvnitř, okamžitě si lehni na zem a zakryj si dlaněmi tvář, abys chránil svůj obličej (dlaně nepřikládej na obličej v případě, že hoří rukávy tvého oblečení);

Kutálej se - válej se, dokud plameny neuhasnou - válením se zamezí přístupu kyslíku potřebného k hoření. Je-li po ruce deka, nebo jiná vhodná textilie (nesmí to být textilie z umělých hmot), je možno ji také použít k uhašení hořícího oděvu.

Co dělat, když najdeš zápalky nebo zapalovač?

1. Zápalky nebo zapalovač nikdy neschovávej do kapsy, např. za účelem pozdějšího předání rodičům - vždy svádí k nebezpečné hře!
2. Nejlépe je zápalky ihned vyhodit do kontejneru, nebo je raději nech ležet na ulici.
3. Zápalky nebo zapalovač pokud možno okamžitě předej některému z „důvěryhodných“ dospělých (prodavačka v obchodě, maminka s kočárkem, policista v uniformě, atd.).
4. Pokud se jedná o odložené zápalky nebo zapalovač v domácnosti, je nutné odevzdat je ihned rodičům.

Každoročně požáry ve volné přírodě a krajině napáchají mnohamilionové škody. Nemálo jich vznikne rukou právě dětí.

Jaká jsou základní pravidla chování v lese a přírodním prostředí?

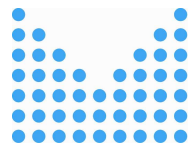
1. Zákaz rozdělávání ohně v lese a 50 m od okraje lesního porostu (vyjma míst ve vyhrazeném tábořišti). Je nutno zachovat nezbytnou opatrnost v malé vzdálenosti od stohů slámy, dozrávajícího obilí, strniště a sena, ve vysoké trávě atd.
2. Izolovat místo pro rozdělávání ohně od hořlavých látek.
3. Nepřetržitě střežit oheň osobou starší 18 let a ohniště opustit až po úplném vyhasnutí ohně, jeho zalití vodou nebo zasypání zeminou.

Děti mohou velmi často svým jednáním způsobit požár, neboť si při hře většinou neumí představit možné nebezpečí, které jim hrozí. Na druhou stranu i děti mohou včasným zavoláním pomoci zabránit velkým škodám na majetku nebo i na lidském zdraví.

Zkus zpracovat své pocity, názory, postřehy a zkušenosti výtvarnou formou, napiš básničku, krátký příběh, zamyšlení, nebo se svými kamarády nacvič krátkou scénku.

www.hzscr.cz

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

www.mvcr.cz

INFORMAČNÍ LIST 2. kategorie: 2. stupeň ZŠ

1. téma: Mobilní telefony a kyberšikana

Soutěž Ministerstva vnitra

telefon zneužijí např. k tomu, aby někoho jiného šikanovali. Co dělat v případě, když se staneš terčem kyberšikany?

Mobilní telefony, které byly dříve určeny pouze k volání a okrajově k posílání krátkých textových zpráv, nám dnes nabízejí čím dál více služeb. Kromě komunikace hlasové a textové je můžeme díky zabudování fotoaparátu nebo kamery využít také k posílání vizuálních či audiovizuálních záznamů (fotky, videa). Můžeme na nich poslouchat hudbu, hrát hry, surfovat po internetu, posílat emaily..

Poměrně velké procento dětí při používání mobilního telefonu neakceptuje žádná pravidla. Co se stane v případě, když svůj

.....V říjnu 2006 v polském Gdaňsku ponížili spolužáci 14letou šolačku Annu Halman, když ji svlékli, osahávali a předváděli znásilnění. Asi dvacetiminutovou scénku nahráli na mobilní telefon. Dívka trauma neunesla a oběsila se....

.....Dnes dvacetiletý Francouz Massire Touré byl obžalován z neposkytnutí pomoci osobě v nebezpečí a z porušení jejího práva na soukromí. Incident se udál loni v dubnu v Porcheville nedaleko Paříže. Student Abdoulah Welle reagoval na poznámku učitelky tím, že po ní hodil židli a pak ji zmlátil a zkopal. Později řekl, že mu "šla na nervy". Spolužák Massire Touré místo pomoci učitelce natočil celou scénu na mobil; dokonce si prý ještě popošel blíž, aby byl záběr "co nejlepší"....

...V roce 2002 se natočil 15letý kanadský chlapec Ghyslain Raza na video, kde předváděl Dartha Maula, postavu z Hvězdných válek. Školák s nadvahou na záznamu mává náhražkou světelného meče a točí se dokolečka. V dubnu 2003 našli video jeho spolužáci a umístili ho na Internet jako vtip. Chlapce nabytá celosvětová popularita tak rozložila, že školu dokončil v psychiatrické léčebně. Video nepovažovali za legrační jen jeho spolužáci - na Internetu se objevila petice, která producenty Hvězdných válek žádala, aby v dalším dílu dali Ghyslianu Razovi nějakou menší roli...

Podívej se na příklady toho, jak se dají některé mobilní služby zneužít, co můžeme udělat pro to, abychom takovým situacím předešli, popř. jak se máme zachovat, pokud se do problémové situace dostaneme.

Volání

Volání je základní službou, kterou nám mobilní telefony poskytují.

Příklady zneužití

Šikana pomocí volání může být velmi nepříjemná. Mobilní telefon může být zneužit k nemravným telefonátům, vyhrožování, zastrašování a obtěžování. Jednou z forem obtěžování může být také neustálé „prozvánění“.

Prevence

Považujte své telefonní číslo za součást svých osobních údajů a pokud možno ho nesdělujte cizím lidem. Samozřejmě v jistých případech se poskytnutí telefonního čísla nemůžeme vyhnout – lékaři, školy, zaměstnavatel, úřady apod. Tyto organizace jsou však vázány Zákonem o ochraně osobních údajích, č. 101/2000 Sb.

Řešení

Pokud známe totožnost útočnicka, můžeme jej požádat, aby útoků zanechal, popř. si můžeme v mobilním telefonu zablokovat přijímání volání z daného telefonního čísla či využít blokování čísla mobilním operátorem. V případě, že je takto napadáno dítě, můžeme o pomoc požádat školu. Pokud se jedná o zvláště závažné případy kyberšikany, můžeme je nahlásit na policii, která má možnost podle telefonního čísla útočnicka vystopovat.

SMS (krátké textové zprávy)

I když tato služba vznikla jen jako doplněk hlasové komunikace, brzy si získala velkou oblibu a lidé ji dnes využívají častěji než běžné volání.

Příklady zneužití

Šikana pomocí SMS zprávy neboli textová šikana je nejčastější formou kyberšikany. Je

závažnější než jiné formy už proto, že není jednoduché se jí zbavit. Navíc tento typ šikany má jen málo omezení, protože zpráva útočníka nás může zastihnout kdekoli a kdykoli, vzhledem k tomu, že mobilní telefon míváme většinou pořád u sebe. Služba SMS je zneužívána k zasílání textových zpráv se sexuálním podtextem, výhrůžek, zastrašování nebo obtěžování.

Prevence

I zde platí, že bychom si měli dát velký pozor na to, komu sdělujeme své telefonní číslo.

Řešení

Pokud známe totožnost útočníka, můžeme jej požádat, aby útoků zanechal, popř. si můžeme v mobilním telefonu zablokovat přijímání zpráv z daného telefonního čísla nebo využít blokování čísla mobilním operátorem. Jak bylo již výše zmíněno u kyberšikany pomocí volání, i zde platí, že je-li takto napadáno dítě, můžeme o pomoc požádat školu. Pokud se jedná o zvláště závažné případy kyberšikany, můžeme je nahlásit na policii. Důležité také je uchovat si nepatřičné zprávy jako důkaz.

Fotografování a posílání obrázkových zpráv (MMS)

Tyto služby slouží k posílání obrázků nebo fotografií pořízených mobilním telefonem na jiný mobilní telefon nebo na internet.

Příklady zneužití

Služba může být použita k pořizování a sdílení ponižujících vyobrazení.

Prevence

Pokud se Vás někdo rozhodne vyfotografovat, tak tomu můžete dost těžko zabránit. Zvláště v situaci, kdy o tom třeba ani nemusíte vědět.

Řešení

V případě, že Vás někdo obtěžuje zasíláním nepatřičných obrázků nebo fotografií nebo pokud rozesílá fotografie, které Vás zachycují v nějakých ponižujících situacích, požádejte jej, aby toho zanechal. V prvním případě si můžete příjem těchto zpráv z jeho čísla opět zablokovat popř. požádat operátora o jejich zablokování. Ve druhém případě je zabránění takové činnosti

obtížnější. Podle stupně závažnosti můžete např. kontaktovat policii. Opět je samozřejmě důležité předložit důkazy.

Videa

Tato služba umožňuje pořizovat mobilním telefonem krátké videozáznamy, které mohou být posílány na jiný mobilní telefon nebo zveřejňovány na internetu.

Příklady zneužití

Podobně jako v případě MMS může být tato služba použita k pořizování a sdílení ponižujících vyobrazení.

Prevence

Ani v tomto případě nemáte možnost zabránit tomu, aby Vás někdo natočil.

Řešení

Řešení těchto případů kyberšikany je v podstatě stejné jako u řešení kyberšikany realizované pomocí služby MMS. Z výše uvedených rad je patrné, že boj s kybernásilníkem, který ke svým útokům používá mobilní telefon, má značnou šanci na úspěch. Je to dáno tím, že není tak obtížné útočníka odhalit – např. ve srovnání s útoky na internetu, který poskytuje útočníkům mnohem větší anonymitu. Problémem však je, že spousta obětí nepovažuje takové útoky za projev šikany a nebo nenalezne odvalu je řešit. Šikanované oběti se neumí bránit a bojí se zkazit „legraci“. Je znám i případ, že dítě, které záznam z mobilního telefonu poskytlo učitelům, se samo stalo cílem výhrůzek některých spolužáků. Bohužel jsou už evidovány případy s tragickým koncem.

Internet – zesilovač šikany

Internet může šikanu zesílit. Anonymita dodává šikanovaným sílu, kyberprostor umožňuje uvolnit skryté frustrace a podporuje lidi k takovému chování, jehož by se v reálném životě neodvážili. Internetové prostředí navíc smazává rozdíly ve fyzické síle a sociálním postavení ve skupině. Rozšiřuje se publikum a to, co trvá několik chvil, může viset na webových stránkách měsíce.

Běžná šikana skončí, když jde dítě ze školy domů. Kybernetická šikana pronásleduje svou oběť nepřetržitě. Týká se to hlavně teenagerů, kteří jsou závislí na Internetu, zejména kvůli komunikování s vrstevníky. To, že ponižující informace jsou sdíleny s ostatními, může být pro mladého člověka zničující.

Zkus zpracovat své pocity, názory, postřehy a zkušenosti výtvarnou formou, napiš básničku, krátký příběh, zamyšlení, vytvoř webovou stránku nebo Power Pointovou prezentaci nebo se svými kamarády nacvič krátkou scénku.

Kam se obrátit v případě, že staneš svědkem nebo obětí kyberšikany:

Policie ČR 158

www.mvcr.cz

Linka bezpečí 800 155 555

www.linkabezpeci.cz

Tísňové volání 112

Zdroj: www.e-bezpeci.cz

<http://www.saferinternet.cz>

www.mvcr.cz

INFORMAČNÍ LIST 2. kategorie: 2. stupeň ZŠ .

2. téma: Chraň své osobní údaje!

Facebook, Myspace, a další virtuální sociální sítě dnes využívá řada dětí a mladých lidí. Najdou na nich profily vrstevníků, se kterými mohou komunikovat, vyměňovat si fotografie, sdílet odkazy na internetové obsahy, domlouvat party a bavit se... Zároveň zde o sobě řada uživatelů zveřejní rozličné osobní údaje, které může snadno někdo zneužít. Osobní údaje se mohou stát bránou do vašeho soukromí. Je na vás, koho necháte vstoupit, koho necháte projít a koho necháte stát před branami.

.....35letý vrátný si vyhlédl a později zneužil 28 chlapců. Pedofilovo jednání bylo velmi promyšlené. Dotyčný pachatel si nejdříve zjistil údaje o zneužitých osobách, všechny záměrně vybral ze sociálně slabších poměrů, poté získal potřebné osobní informace a po navázání důvěry hochů jim platil za fotografie, na nichž byli chlapci nazí. Nakonec po nich požadoval sexuální styk pod pohrůžkou, že inkriminované fotografie zveřejní. Pachatel byl obžalován a za jeho nepřijatelné chování mu hrozí trest až deset let vězení.(MF Dnes)

....U příležitosti dne ochrany osobních údajů bylo 28. ledna 2009 po celé Evropské unii zorganizováno mnoho různých akcí a proběhla i řada dalších aktivit. Zvláštní důraz byl letos kladen na mladé lidi. Ve věkové skupině od 15 do 24 let si je pouze 33 % z nich vědomo svých práv v souvislosti se svými osobními údaji. Přitom je to právě tato věková skupina, která stále více využívá nové technologie ke komunikaci, výměně informací a navazování přátelství prostřednictvím online sociálních sítí, jako je například Facebook. Zveřejňují zde detaily ze svého každodenního života, aniž si uvědomují, jaká rizika pro jejich vlastní soukromí to může přinášet ať již dnes či do budoucna. Je proto velmi důležité tyto mladé lidi vzdělávat a učit surfovat po Internetu způsobem bezpečným pro jejich soukromí. (z projevu J. Barrota evropského komisaře pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost Jacques Barrota)

S přicházejícím večerem většina z nás zatahuje doma závěsy, protože přirozeně cítíme, že prostor, který je určen nám, naší rodině nebo přátelům, je naším soukromím, do kterého nechceme, aby někdo cizí nahlížel. Své osobní doklady, různé rodinné dokumenty či jinak důležitá potvrzení se také snažíme mít v pořádku, zbytečně je nevystavujeme na odív a snažíme se je neztratit či o ně jiným způsobem nepřijít. Soukromím je také naše osobnost, se všemi niternými pocity a vztahy, naše zdraví a intimní život, majetek i naše politické názory.

Dle průzkumu 3. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy více než polovina českých dětí poskytne osobní informace jak o sobě samém, tak i o svém nejbližším okolí člověku, kterého znají pouze prostřednictvím internetu. Přitom je vůbec nenapadne, zda osoba, s níž komunikují je skutečně taková, za jakou se vydává. Výsledky průzkumu dále odhalily, že čtvrtina dětských uživatelů internetu zjistila, že osoba, s kterou si pomocí internetu dopisovali, byla výrazně starší či jinak lhala.

Sociální sítě

Sociální sítě je označení pro informační sítě (poskytované internetovými portály), které umožňují pomocí komunikačních nástrojů vytvářet virtuální sociální komunity uživatelů. V rámci těchto portálů je možné např. sdílet své osobní informace (osobní údaje, fotografie, video), komunikovat pomocí chatu a setkávat se tak s lidmi, se kterými by se uživatelé těchto portálů pravděpodobně nikdy nesešli (lidé z celého světa). Tyto komunitní servery navštěvuje velké množství uživatelů všech věkových skupin. V Evropě v současnosti sociální sítě využívá cca 41,7 milionů uživatelů (od loňského roku narostl počet uživatelů o cca 35 %). Předpokládá se, že do roku 2012 počet uživatelů vzroste na cca 107,4 milionů. Mezi známé a využívané sociální sítě patří sítě Facebook, YouTube a portál MySpace.

S postupující globalizací a informatizací společnosti je soukromí každého z nás vystaveno rostoucím rizikům. Protože právo na ochranu soukromého a rodinného života je jedním ze základních práv, je třeba ho chránit jako jednu ze základních demokratických hodnot pro třetí tisíciletí. Pamatujme: Jednou ztracené soukromí je obtížné získávat zpět!

Co chápete pod pojmem soukromí? Je pro vás důležité – proč ano, proč ne? Měli bychom si soukromí vážit? Obáváte jeho porušení? Jaké máte zkušenosti s jeho respektováním?

Zkus zpracovat své pocity, názory, postřehy a zkušenosti výtvarnou formou, napiš básničku, krátký příběh, zamyšlení, vytvoř webovou stránku nebo Power Pointovou prezentaci nebo se svými kamarády nacvič krátkou scénku.

Kam se obrátit v případě, že staneš svědkem nebo obětí porušování ochrany osobních údajů:

Policie ČR 158

Linka bezpečí 800 155 555

www.linkabezpeci.cz

Tísňové volání 112

www.mvcr.cz